

Wyrok z dnia 10 stycznia 2002 r.

I PKN 783/00

Konsultacji związkowej nie wymaga wypowiedzenie umowy o pracę zawartej na czas nie określony dokonane w następstwie odwołania pracownika z zarządu spółki kapitałowej.

Przewodniczący SSN Andrzej Kijowski (sprawozdawca), Sędziowie SN:
Jadwiga Skibińska-Adamowicz, Barbara Wagner.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 10 stycznia 2002 r. sprawy z powództwa Bogusława R. przeciwko Przedsiębiorstwu Energetyki Ciepłej Spółce z o.o. w R.P. o odszkodowanie, na skutek kasacji strony pozwanej od wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 29 czerwca 2000 r. [...]

z m i e n i ł zaskarżony wyrok i oddalił apelację.

U z a s a d n i e n i e

Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Lublinie wyrokiem z dnia 28 stycznia 2000 r. [...] oddalił powództwo Bogusława R. przeciwko Przedsiębiorstwu Energetyki Ciepłej - Spółce z o.o. w R.P. o odszkodowanie. W motywach tego rozstrzygnięcia Sąd Okręgowy powołał się na poniższe ustalenia faktyczne oraz ich prawne oceny.

Powód Bogusław R. był w pozwanej Spółce zatrudniony na stanowisku prezesa jej Zarządu na czas nie określony w pełnym wymiarze czasu pracy. Uchwałą Walnego Zgromadzenia Wspólników z dnia 3 marca 1999 r. zmieniono powodowi podstawę naliczania płacy, uzależniając ją od średniej krajowej, a nie - jak poprzednio - od średniej zakładowej, co spowodowało obniżenie wynagrodzenia. Na posiedzeniu Rady Nadzorczej w dniu 19 kwietnia 1999 r. Burmistrz Miasta R.P. i jego zastępca przekazali powodowi ofertę zmiany warunków płacowych na zasadzie porozumienia stron. Powód nie zgłaszał zastrzeżeń do tej propozycji organu założycielskiego i kilka dni później podpisał porozumienie. Walne Zgromadzenie Wspólników

Spółki podjęło w dniu 22 czerwca 1999 r. uchwałę [...] w sprawie odwołania powoda z zajmowanego stanowiska. W trakcie tego posiedzenia przewodniczący Rady Nadzorczej wręczył powodowi pismo zawierające wypowiedzenie umowy o pracę. Powód jest członkiem Krajowego Związku Zawodowego Ciepłowników - Oddziałowej Organizacji Związkowej w R.P. Zamiaru wypowiedzenia nie konsultowano z organizacją związkową, której powód był członkiem.

Sąd Okręgowy uznał, że wymaganie przewidzianej w art. 38 k.p. konsultacji z organizacją związkową i podawania jej przyczyny uzasadniającej odwołanie powoda jest w istocie zbędne i miałoby jedynie formalne znaczenie. Odwołany ze stanowiska członek zarządu spółki nie może bowiem tak czy owak świadczyć pracy określonej w umowie o pracę. Sąd Okręgowy nie zaakceptował też poglądu powoda, że obniżenie mu wynagrodzenia za pracę wymagało wypowiedzenia zmieniającego. Porozumienie stron stanowi bowiem częstą i preferowaną przez prawo pracy formę kształtowania treści stosunku pracy.

W uwzględnieniu apelacji powoda Sąd Apelacyjny-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Lublinie wyrokiem z dnia 29 czerwca 2000 r. [...] zmienił zaskarżone orzeczenie w ten sposób, że od strony pozwanej zasądził mu kwotę 13.431,84 zł z ustawowymi odsetkami od daty wyrokowania. W uzasadnieniu tego wyroku Sąd Apelacyjny stwierdził, że wprowadzie odwołanie powoda ze stanowiska prezesa Zarządu uzasadniało wypowiedzenie mu umowy o pracę, ale nie zwalniało pracodawcy z obowiązku przeprowadzenia związkowej konsultacji, choćby miała ona mieć tylko formalny charakter, skoro w dacie wypowiedzenia powód był członkiem zakładowej struktury Krajowego Związku Ciepłowników. Niedopełnienie tego obowiązku przez pracodawcę uzasadniało zasądzenie powodowi na podstawie art. 47¹ k.p. odszkodowania w wysokości wynagrodzenia za trzymiesięczny okres wypowiedzenia.

Kasację od powyższego wyroku wniosła strona pozwana zarzucając „błędną wykładnię art. 38 § 1 k.p. w związku z art. 197 KH przez przyjęcie, że w odniesieniu do członka zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością istnieje obligatoryjny wymóg konsultacji zamiaru wypowiedzenia umowy o pracę zawartej na czas nieokreślony z reprezentującą go organizacją związkową” oraz domagając się na tej podstawie zmiany zaskarżonego orzeczenia przez oddalenie apelacji, ewentualnie uchylenia kwestionowanego orzeczenia i przekazania sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania. W uzasadnieniu kasacji powołującym się na poglądy literatury prawniczej podniesiono, że skoro odwołany członek zarządu spółki kapita-

łowej nie może z powodu utraty stanowiska świadczyć umówionej pracy, to stosowanie przy wypowiedzaniu umowy o pracę wymagania konsultacji z organizacją związkową i podawania jej oczywistej skądinąd przyczyny uzasadniającej rozwiązanie stosunku pracy jest zbędnym formalizmem, nie spełniającym ustawowej funkcji tej instytucji prawnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja zasługuje na uwzględnienie, gdyż usprawiedliwiona jest jej podstawa. Zaskarżony wyrok został bowiem rzeczywiście wydany z naruszeniem art. 38 k.p. w związku z art. 197 KH. Co prawda żaden z tych przepisów nie wyłącza *expressis verbis* związkowej konsultacji zamiaru wypowiedzenia umowy o pracę na stanowisku członka zarządu spółki kapitałowej w następstwie odwołania danej osoby ze składu zarządu, a przepis art. 197 § 1 KH stanowił nawet, że istniejąca w każdej chwili możliwość odwołania „nie uwłącza roszczeniom z umowy o pracę”, lecz to jeszcze nie znaczy, iż przeprowadzenie takiej konsultacji jest dla pracodawcy przedmiotem jego prawnego obowiązku. Jej celem jest kontrola zasadności zamierzonych wypowiedzeń, czemu służy podanie przyczyny wypowiedzenia do wiadomości reprezentującej pracownika zakładowej organizacji związkowej, której ewentualny sprzeciw nakazuje pracodawcy wstrzymać się z podjęciem ostatecznej decyzji do czasu zajęcia stanowiska przez ogólnokrajową organizację związkową. Jeżeli jednak wypowiedzenie umowy o pracę jest skutkiem uprzedniego pozbawienia danej osoby członkostwa w organie zarządzającym spółką, to cele analizowanej konsultacji są niemożliwe do urzeczywistnienia, a poza tym przyczyny ustania stosunku pracy nie są wówczas w gruncie rzeczy związane ze stosunkiem pracy, tylko ze stosunkiem organizacyjnym, w odniesieniu do którego organy pracowniczego przedstawicielstwa związkowego nie mają żadnych kompetencji kontrolnych.

Rozumowanie to potwierdza i wzmacnia regulacja przyjęta w art. 69 k.p. wobec stosunków pracy na podstawie jednolitego aktu powołania, a więc aktu powodującego powierzenie kierowniczej funkcji i zarazem nawiązanie umownego stosunku pracy na czas nie określony. W konsekwencji akt odwołania ze stanowiska nie tylko pozbawia kierowniczych kompetencji, ale jest równoznaczny co najmniej z wypowiedzeniem stosunku pracy (art. 70 § 2 k.p.). Pomimo wspomnianej jednolitości aktu powołania i odpowiednio aktu odwołania, ustawodawca wyraźnie wyłączył

związkową konsultację zamiaru odwołania jako przesłanki ustania stosunku pracy. Zgodnie z art. 69 k.p. do stosunku pracy na podstawie powołania stosuje się w zasadzie przepisy o umowie o pracę na czas nie określony, ale według postanowień pkt 1 nie dotyczy to między innymi trybu postępowania przy rozwiązywaniu umów o pracę. Innymi słowy, wykładnia przepisów art. 38 k.p. w związku z art. 197 KH i art. 69 pkt 1 k.p. stosowanego w drodze analogii upoważnia do wniosku, że konsultacji związkowej nie wymaga wypowiedzenie bezterminowej umowy o pracę dokonywane w następstwie odwołania danej osoby ze składu zarządu spółki kapitałowej.

Z powyższych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 393¹⁵ k.p.c. orzekł jak w sentencji.

=====